

БОРИСЛАВА БОНЧЕВА от XI а клас на II СОУ „Проф. Никола Маринов“ Търговище спечели най-голямата награда в Международния ученически конкурс „Заедно в XXI век“. Нейното есе „Писма на надеждата“ е класирано на I място, за което ученичката е награден с 5-дневна екскурзия в Москва. Конкурсът е организиран от Фондация „Устойчиво развитие за България“ и е включен в Националния календар за извънучилищните дейности на МОН.

Пишу писмо перед началом боя. Заговорят оръдия сега. И могат да бъдат, на слънце златото сега, ня я глеж в последния час.

Но я пойдю, уверенный в победе, расстреливать без промаха врага. Коль сам погибну - живы будут дети, моя отчизна будет жить века.

Фатых Карим, погиб в боях в феврале 1945 года

Писмата от фронта - малките жълти триъгълници... Чета сама, изправена очи в очи с живота и съдбите на хората... Чета тези безценни завещания на загиналите герои към нас. Чета тези изгарящи, камбанни слова. Някои са писани непосредствено преди смъртта, други преди тежки сражения, трети - от партизани в тила на врага. И не мога да остана равнодушна. Не мога да чета без възлине редовете, в които младежи и девойки, на моята възраст, обречени на смърт, успокояват бащите и майките си и ги учат на твърдост, за да намалят страданията им.

Листчета от ученически тетрадки, странички от комсомолски билети, надраскани думи на дъските на лагерните нарове, на стените... В тях всяка дума е значима. Всяка дума е подвиг. Всяка дума е вяра. Невъзможно е да ги четеш като чужди съдби. Много пъти минаваш и през собствения си живот, за да помислиш кое е достойното в него. Писма до мене, до тебе, до всички нас...

Предсмъртните писма са един горд и възвишен полет - на младежа, когато войната откъсва от училищния чин; на мечтателната девойка, на която дъщеря животът ѝ се е струвал добър и красив; на каления боец комунист. Потресавачи с простотата и искреността си, те са най-кратките, най-преките пътища за изразяване на любовта и омразата, на вярата в живота, на жаждата към живота. Многозвучни писма. Колоритни. Потресавачи! В тях няма и сянка на обреченост. А колко много са искали да живеят хората, които са ги писали! Те, съвсем млади, споделят за това, как човек е смъртен, но трябва да изживее живота си достойно, честно... Как нежно и предано са обичали! Пред нас израстват картини от щастливия довоенен живот, часове на близост, на доверие и общи мечти. Как отчетливо, макар и мислено, виждат бъдещия си живот - щастлив, но който не им е съдено да живеят! Как силно усещат своята отговорност и дълга си към родината и народа! Колко неизчерпаема е била вярата им в тържеството на справедливостта, в по-доброто бъдеще на човечеството!

Прочетох в един вестник за руско момиченце, което получило много писма от баща си Дмитрий Петраков, воюващ и загинал близо до град Орлов. Ето едно от тях: "В добрий час, Мила. Пишу тебе, моя дочка, моя кудрявая Мила. Как поживяеш? Мама твоя писала про тебя, что ты рыба-чишь очень хорошо. А осенью, может быть, пойдешь в школу. Это очень хорошо"... В друго писмо защитникът на Сталинград, майор Петраков, пише на своята Мила: "Моя черноглазая Мила. Посылаю тебе василек. Представь себе: идет бой, кругом воронки, и здесь же растет цветок. И вдруг очередной взрыв, василек сорван. Я его поднял и положил в карман гимнастерки... Мила, папа Дима будет биться с фашистами до последней капли крови, до последнего вдоха, чтобы фашисты не поступили с тобой

ПИСМА НА НАДЕЖДАТА /Есе/

так, как с этим цветком." Дълбоко ме трогнаха тези кратки и нежни писъмца на бащата до дъщеричката, която няма да види повече. Това или друго от многото писма на фронта-вака, са развълнували не само мене, а и скулптора Леонид Левин, който е изваял от бронз паметник на момиченцето в Мемориалния комплекс Солдатское поле, близо до Волгоград.

Потърсих в интернет информация за този комплекс и видях снимка на скулптурната композиция - една девойка, олицетворение на спасените от войната поколения, с цветете в ръка, отива към братската могила. До нея е каменното триъгълно писмо на майор Петраков - писмото на надеждата. Писмото до мене, до тебе, до всички нас!

Писмата от фронта - малките жълти триъгълници... Те са пазят в много семейни архиви и музеи. Те са скъпи и крехки предмети, пожълтели и избелели от времето. Чета сама, изправена очи в очи с живота и съдбите на хората... Толкова просто и откровено са писали войниците на своите близки. Много от писмата са изпълнени с надежда за връщане, с вяра в победата и любов към живота. В тях най-често се повтарят думите „Отивам на бой“, „Ухожу в бой“, „Я жив“, „Чакай ме, аз ще се върна“, „Будьте искренними патриотами нашей великой Родины“. Танкистът Александър Голиков пише до жена си, на 28 юни 1941 г., в момента, когато смъртта е пред него, но казва, че хубаво се умира, когато знаеш, че там, далеко, имаш близък човек, който те помни, обича и говори за тебе. Друг танкист, И. С. Колосов, в писмо от 25.X.1941 г. споделя с жена си: „Здравей, моя Варя! Не, няма да се видим ние с тебе. Вчера разгромихме една немска колона. Фашистите снаряд пробил бронята на танка. От трима останах само аз. Раната ми е страшна. Щастлив съм, че умирам, изпълнен с любов към тебе.“ Преди своята екзекуция на 18.02.1944 г. лекарката Галина Романова казва на фашистите: „Знам какво ме чака. Но така ме е възпитала Родината. Няма да се унижавам пред вас и гордо ще посрещна смъртта. Съжалявам само за едно - малко допринесох за своето отечество. Нека за това ми прости моят народ.“

Войниците чакали с нетърпение писма от дома, отдалеко, те стрявали сърцата си и така забравяли за миг, че са на фронта. В затишието между боевете четели и препрочитали редовете, написани от скъпите им хора. Пазили писмата като скъпа вещ. Нямамо войник, който да не страда по родния дом и да не мечтае да види отново своята любима, майка, жена, деца, родители. Неслучайно писмата започват с обръщение към близките: мои родные, милая мама, любимая Вера, дорогие мои дети... Някои от войниците се радват от това, че са получили най-после подходящия размер ботуши, други описват отношенията си с другарите и командирите. Семействата на войниците с нетърпение чакали писмата от фронта. Малките жълти триъгълници били залог за това, че техният мъж, син, брат, любим е жив и здрав, а това значи, че има надежда да го видят. Било така страшно, когато преставали да идват писма от фронта - това значело, че войникът се е изгубил без вест или е бил убит.

Няма семейство в Русия, което да не е почернено от войната. Тогава много градове били окупирани от фашистите. 15-годишната Катя Сусанина в предсмъртното си писмо до своя баща, който се бие на фронта, разказва как фашистите са убили майка ѝ, как са остригали косите на момичето и са го направили слугина, дори робина на немски барон. От отчаяние Катя решава да сложи край на живота си.

В концлагер в град Каунас през 1943 г. са били убити около 1000 души, от тях 300 деца на възраст от 6 до 12 години. На една стена на лагера пише: „Пусть весь мир знает и не забудет отомстить за наших

невинных детей. Женщины всего мира! вспомните и поймите все зверства, которые произошли в XX веке с нашими невинными детьми. Моего ребенка уже нет...“

Писма, дневници, обръщения, записки, надписи - една своеобразна история на Великата отечествена война - от юнските дни на 1941 г., от Брест и жестоките схватки на границата, до последните дни на войната и до Деня на победата - 9 май. Една своеобразна история, написана с кръвта на храбрите, без карти и схеми, без сведения и големи числа. Тази история минава през сърцето на човека, на войника, на концлагериста, на героя. Тя не знае неудачи, отстъпления, поражения, сдаване на територии и позиции. Тя разказва за това, че фашизъмът, независимо от своите временни военни успехи, постигнати със зверства и терор, никога няма да победи нито идеите на свободата, нито личността на смелия човек. Чрез тези писма грандиозните събития на войната се виждат още отчетливо и по-близко, като през голяма лупа.

През тази година се навършват 70 години от победата над фашизма във Втората световна война. Нашият народ е дал достоен принос в разгрома на фашизма - както в родината ни, така и на бойните полета в Югославия, Унгария и Австрия. На 9 май 1945 оръдията по фронтите на Втората световна война година замлъкват завинаги. На 9 май цялото прогресивно човечество отбелязва една от своите най-големи исторически победи - победата над фашизма, но и победа, заплатена с цената на огромен брой човешки жертви.

Прочетох едно стихотворение от поета Любомир Чернев, което ме развълнува:

„Какво е война?“ - дъщеря ми попита
И стрелна ме хитро с очички засмени.

„Война ли?“ - отвърнах.

„Убит си! Убит си!“ -

тя викна в ръка с пистолет срещу мене.

Аз паднах на пода и тя се зарадва.

Какво да направя? Децата играят

С пластмасови пушки, със дървени саби

На нещо, което какво е не знаят.

А знаем ли ние какво е войната,

Когато родени сме много след нея?

От книги, от филми, от стари плакати

И от експонати, събрани в музея,

си мислим, че знаем какво е войната.

Един от съвременните европейски политици, Ханс-Герт Пьотеринг, изразява очакванията си към младите граждани на Европа така: „Това поколение има късмета да не е изпитало никога война между европейски народи. Предизвикателството за младите днес е да направят всичко по силите си, за да опазят мира на европейския континент.“

Аз принадлежа към това поколение - поколението на XXI век! Ние не помним грохота на оръдията, но трябва да помним каква е цената на свободата. Да помним писмата от фронта - малките жълти триъгълници... Да помним думите, казани преди смъртта - завещание на загиналите към живите. Незамлъквачи гласове, колкото и да се отдалечават във времето. Велико свидетелство за смисъла на живота и борбата, неизчерпаем източник на мъжество и вяра в бъдещето!

Да помним, защото има възлине и възторг, към които не можеш да привикнеш, към които не можеш да останеш равнодушен.

Писмата от фронта - малките жълти триъгълници...

Писма до мене, до тебе, до всички нас!